

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W SIERAKOWICACH

NA LATA 2018 - 2020

*(Na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r.
o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej)*

„Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności,

dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci,

w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.”

I. WPROWADZENIE

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018 – 2020 stanowi kontynuację wybranych celów i zadań wskazanych do realizacji w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2015-2017. Jego podstawowym celem pozostaje wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz tworzenie warunków sprzyjających ich prawidłowemu funkcjonowaniu, zgodnie z założeniami ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2017r., poz. 697z późn. zm.). Program został rozszerzony zgodnie z Ustawą o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U.2016 poz.1860) o wsparcie kobiet w ciąży powikłanej i rodzin w obliczu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu.

Ponieważ na osobach dorosłych ciąży obowiązek zapewnienia dzieciom właściwych warunków do opieki i harmonijnego rozwoju w programie położono nacisk głównie na pomoc rodzinom z dziećmi, przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, dysfunkcyjnym i wieloprogowym.

Rodzina to podstawowe środowisko, które powinno dziecku zapewnić bezpieczeństwo emocjonalne. Rodzina oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest ona najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Jest pierwszym, najważniejszym środowiskiem w jego życiu, w którym otoczone indywidualną opieką ma możliwość zaspakajania swoich potrzeb, dzięki czemu może się prawidłowo rozwijać. W rodzinie dokonuje się najważniejsza część procesu wychowawczego - dziecko uczy się „jak być człowiekiem”. Dlatego tak ważne jest zachowanie poprawnych relacji między wszystkimi członkami rodziny oraz właściwe wypełnianie ról społecznych przez jej członków.

Jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, a rodzina staje przed problemami, z którymi samodzielnie nie potrafi, bądź też nie jest w stanie sobie poradzić, wtedy instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Pierwszy i niezbędny etap działań podejmowanych w stosunku do członków rodziny stanowić będzie diagnoza jakości funkcjonowania rodziny, jej potencjału i zagrożeń. Jest to krok, który nadaje kierunek dalszej pracy z rodziną nad rozwojem jej mocnych stron, wykorzystaniem szans oraz zminimalizowaniem zagrożeń.

Etapem końcowym będzie osiągnięcie przez rodzinę stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci.

Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. W rodzinach pojawiają się trudności na skutek czynników zewnętrznych (m. in. problemy ekonomiczne, wynikające z bezrobocia, niskich dochodów, wzrostu kosztów utrzymania i kształcenia, utraty zdrowia itp.). Są jednak i takie rodziny, w których źródło dysfunkcyjności tkwi w czynnikach odnoszących się do właściwości osobowościowych członków rodziny, przyjętego stylu życia czy wartości kulturowych wielopokoleniowo. Są to zachowania o charakterze nieprzystosowania społecznego, nędzy, przemoc, przestępczy styl życia, brak respektowania norm moralnych i społecznych, brak odpowiedzialności, a także zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo - wychowawczych.

Rodzina dysfunkcyjna charakteryzuje się szczególnym zbiorem cech niepożądanych ze społecznego punktu widzenia i nie wypełnia swoich funkcji (kontrolno - zabezpieczających, opiekuńczo-wychowawczych, emocjonalnych). W związku z powyższym nie jest ona w stanie

realizować zadań na nią nałożonych, stanowiąc tym samym potencjalne zagrożenie prawidłowego funkcjonowania, jak i rozwoju jej poszczególnych członków, a zwłaszcza dzieci.

Dlatego też, rodziny te wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów szkolnych, pracowników służby zdrowia, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania.

Praca z rodziną prowadzona przez pracowników pomocy społecznej powinna być połączona ze wsparciem ze strony innych instytucji, środowiska lokalnego, bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Ponadto, praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadre, kompetentną i obiektywną oraz podejmowana możliwie jak najwcześniej.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloprotymowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd podstawowym założeniem wszelkich działań na rzecz rodziny powinno być wsparcie rodziny naturalnej, już na etapie, gdy problemy się zaczynają oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę.

II. PODSTAWA PRAWNA

Gminny Program Wspierania Rodziny w Sierakowicach na lata 2018 – 2020 określa zadania własne gminy wynikające z:

1. Ustawy z dn. 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2017r. poz. 1769 z późn.zm.).
2. Ustawy z dn. 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017r. poz. 697z późn. zm.).
3. Ustawy z dn. 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016r. poz. 1860).
4. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015r. poz. 1390).
5. Ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016r. poz. 487z późn. zm.).
6. Ustawy z 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2017r. poz. 783 z późn. zm.).
7. Ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1952 z późn. zm.).
8. Ustawy z dnia 11 lutego 2016 r.o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U.z 2017r. poz. 1851 z późn. zm.).
9. Strategii Rozwoju Gminy Sierakowice 2014-2024.
10. Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sierakowice na lata 2014-2020.

III. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Aby dziecko miało prawo rozwijać się w rodzinie naturalnej program zawiera propozycje skorelowanych działań, zarówno profilaktycznych, jak i zmniejszających skutki patologii, skierowanych do rodzin, które wymagają pomocy zarówno materialnej i socjalnej jak też specjalistycznej (w tym psychologicznej, pedagogicznej, rodzinnej, prawnej).

Proponowane działania mają za zadanie wesprzeć rodzinę z „grupy ryzyka” w pełnieniu jej podstawowych funkcji, w myśl zasady, że w pierwszej kolejności wykorzystywane powinny być zasoby i możliwości własne rodziny.

Główny akcent w pracy z rodziną położony jest na profilaktykę, czyli wsparcie udzielane rodzinie naturalnej dziecka przed wystąpieniem sytuacji kryzysowej, której konsekwencją jest zabieranie dziecka z domu.

Ponadto praca socjalna z rodzicami biologicznymi dziecka prowadzona jest także po zabraniu go z domu, żeby zwiększyć jego szanse powrotu do rodziny naturalnej.

Wobec kobiet w ciąży powikłanej i rodzin w obliczu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu prowadzone są działania skierowane na przygotowanie się rodziny na narodziny nieuleczalnie chorego dziecka oraz wsparcie obejmujące zapewnienie dostępu do poradnictwa w zakresie rozwiązań wspierających rodzinę.

IV. ZASADY OGÓLNE SYSTEMU WSPIERANIA RODZINY

- podmiotowość rodziny, ochrona praw rodziny, praw dziecka;
- pierwszeństwo prawa dziecka do życia w zdrowej rodzinie;
- pierwszeństwo dziecka do ochrony i praw - zwłaszcza niepełnosprawnego oraz zagrożonego ubóstwem, deprawacją, degradacją i marginalizacją społeczną;
- preferowanie/promocja rozwiązań systemowych w pracy z dziećmi i młodzieżą, opartych na subsydiarności form działania;
- wspieranie rodziny w realizacji jej funkcji wychowawczych, opiekuńczych i socjalnych;
- edukacja podstawowym warunkiem rozwoju jednostkowego i zbiorowego;
- profilaktyka przed interwencją w rozwiązywaniu problemów rodziny i młodego pokolenia.
- kompleksowość działań podmiotów publicznych i niepublicznych w działaniach na rzecz rodzin;

V. DIAGNOZA SPOŁECZNA

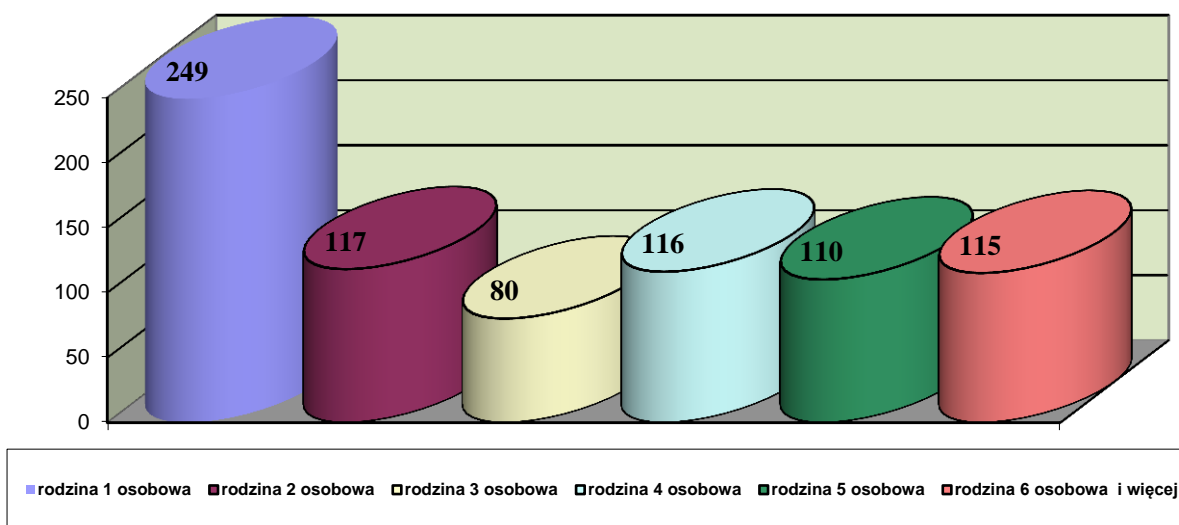
Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w funkcjonowaniu spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej. Obowiązek ten na terenie gminy Sierakowice realizowany jest przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej podejmujący w tym zakresie współpracę z instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, sądami, policją a także z organizacjami społecznymi i środowiskiem lokalnym oraz z innymi instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej dotyczących odbiorców pomocy społecznej wynika, że w roku 2017 pomocą objętych zostało 787 rodzin (514 rodzin w formie świadczeń, 273 rodziny wyłącznie w postaci pracy socjalnej). W rodzinach którym udzielono pomocy w formie świadczeń przebywało 1743 osób tj. 9,03% ogółu mieszkańców gminy Sierakowice.

Wykresy 1 i 2 przedstawiają strukturę rodzin objętych pomocą społeczną.

Tabela 1 przedstawia typy rodzin objętych pomocą społeczną.

Wykres 1. Struktura rodzin objętych pomocą społeczną.

Wykres 2. Struktura rodzin korzystających z pomocy społecznej - udział procentowy w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy

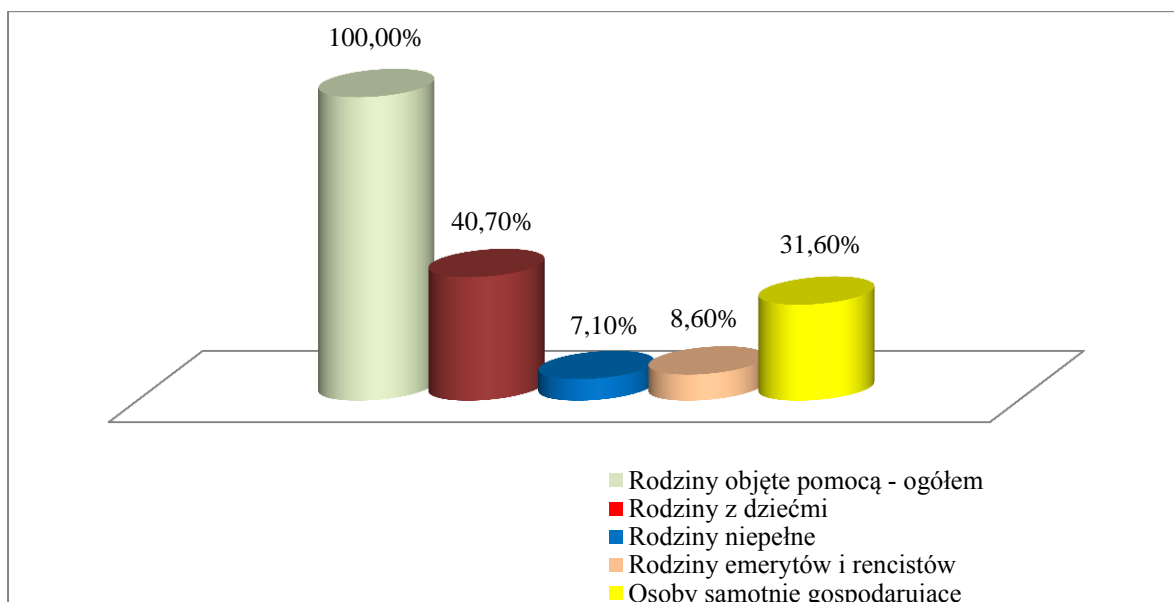

Tabela 1. Typy rodzin objętych pomocą społeczną

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA RODZIN		LICZBA OSÓB W RODZINACH	
	OGÓŁEM	w tym:		
		NA WSI		
0	1	2	3	
RODZINY OGÓŁEM (wiersz 2+3+4+5+6+7)	1	787*	787	2526
o liczbie osób	2	249	249	249
1	3	117	117	234
2	4	80	80	240
3	5	116	116	464
4	6	110	110	550
5	7	115	115	789
w tym (z wiersza 1 rodziny z dziećmi ogółem (wiersz 9+10+11+12+13+14+15)	8	320	320	1491
o liczbie dzieci	9	49	49	134
1	10	105	105	401
2	11	91	91	450
3	12	42	42	250
4	13	18	18	126
5	14	9	9	71
6	15	6	6	59
RODZINY NIEPEŁNE OGÓŁEM (wiersz 17+18+19+20)	16	56	56	188
o liczbie dzieci	17	20	20	46
1	18	21	21	68
2	19	9	9	40
3	20	6	6	34
RODZINY EMERYTÓW I RENCISTÓW OGÓŁEM (wiersz 22+23+24+25)	21	68	68	91
o liczbie osób	22	47	47	47
1	23	19	19	38
2	24	2	2	6
3	25	0	0	0
4 i więcej				

* 514 rodzin objętych pomocą w formie świadczeń + 273 korzystających z pomocy wyłącznie w postaci pracy socjalnej.

Dane dotyczące typów rodzin objętych pomocą społeczną pokazują, że najliczniejszą grupę rodzin objętych w 2017 r. pomocą społeczną w formie świadczeń i pracy socjalnej stanowiły rodziny z dziećmi (40,7%).

W grupie rodzin z dziećmi dominują rodziny z dwójką i trójką dzieci (61,3% rodzin z dziećmi). Rodziny z jednym dzieckiem stanowią 15,3% rodzin z dziećmi. Rodziny czwórką dzieci i więcej stanowią 23,4% ogółu rodzin z dziećmi.

Rodziny te borykają się z różnymi trudnościami życiowymi, trudno jest im zachować stabilizację materialną, co rodzi konieczność objęcia ich odpowiednim do sytuacji wsparciem przez pomoc społeczną.

Tabela 2. Powody przyznania pomocy w formie świadczeń.

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINACH	% w stosunku do ogólnej liczby rodzin objętych pomocą w formie świadczeń
UBÓSTWO	302	1061	58,8
BEZDOMNOŚĆ	11	11	2,1
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	132	763	25,7
BEZROBOCIE	78	271	15,2
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	248	667	48,2
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	291	846	56,6
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓLEM	54	239	10,5
PRZEMOC W RODZINIE	14	53	2,7
ALKOHOLIZM	50	104	9,7
NARKOMANIA	1	1	0,2
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	1	1	0,2
ZDARZENIE LOSOWE	79	289	15,4
SYTUACJA KRYZYSOWA	2	7	0,4
KŁĘSKA ŻYWIOŁOWA LUB EKOLOGICZNA	145	521	28,2

Analizując powody przyznania pomocy należy podkreślić, że rodziny korzystające z pomocy społecznej borykają się jednocześnie z wieloma problemami. Wśród nich aż 58,8% rodzin dotknięta jest ubóstwem, 56,6% rodzin boryka się z problemami wynikającymi z długotrwałej lub ciężkiej choroby a 48,2% z problemem niepełnosprawności. Kolejnym problemem skutkującym koniecznością objęcia pomocą społeczną jest potrzeba ochrony macierzyństwa (25,7%), bezrobocie (15,2%), bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (10,5%) , alkoholizm (9,7%), przemoc w rodzinie (2,7%) oraz bezdomność (2,1%).

0,4% rodzin otrzymała pomoc z powodu sytuacji kryzysowej w rodzinie, 0,2% z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego a 0,2% rodzin otrzymała pomoc z powodu narkomanii w rodzinie.

Ponadto w 2017r. powodem przyznania pomocy były poniesione przez rodziny straty w wyniku zdarzenia związanego z wystąpieniem na terenie gminy niekorzystnych zjawisk pogodowych noszących znamiona klęski żywiołowej (28,2% - klęska żywiołowa- pomoc ze środków rządowych, 15,4% - zdarzenie losowe - pomoc ze środków własnych).

Wśród wszystkich rodzin objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej ok.10 % charakteryzuje się niewydolnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Trudności w sferze wychowawczej, które przejawiają rodziny, rzadko występują samodzielnie. Najczęściej są one skorelowane z dodatkowymi problemami takimi jak ubóstwo, ściśle z nim związane bezrobocie, oraz niepełnosprawność lub długotrwała choroba jednego z członków rodziny. Pewien odsetek stanowią rodziny, w których niewydolność wychowawcza wynika z występujących w nich przemocy i alkoholizmu. Marginalnym zjawiskiem w w/w rodzinach są sytuacje kryzysowe, potrzeba ochrony macierzyństwa i trudności po zwolnieniu z zakładu karnego.

Tabela 3. Diagnoza rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Zakres diagnozy	Liczba rodzin
Rodziny bezradne w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	76*
w tym: Rodziny niepełne	37
Rodziny wielodzietne	31 w tym 17 rodzin z 3 dziećmi
Dodatkowe problemy w rodzinie:	
Ubóstwo	35
Bezrobocie	10
Niepełnosprawność	23
Długotrwała choroba	28
Alkoholizm	4
Przemoc	17
Czas pozostawania pod opieką GOPS	
Rozpoczynający współpracę w 2017 roku	10
Rozpoczynający współpracę w 2016 i 2015 roku	8
Rozpoczynający współpracę w 2014 roku i w latach wcześniejszych	58

*54 rodziny rodziny korzystające z różnych form pomocy + 22 rodziny z którymi prowadzono wyłącznie pracę socjalną

Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają długotrwałych oddziaływań na rodzinę oraz interdyscyplinarnych rozwiązań. Zaniechanie działań wobec tych rodzin, może doprowadzić do degradacji rodziny, a w konsekwencji do umieszczenia dziecka poza rodziną biologiczną. Sytuacja rodzin korzystających z pomocy społecznej była monitorowana przez pracowników socjalnych i stosownie do problemów i potrzeb udzielano im w 2017 r. odpowiedniego wsparcia.

Tabela 4. Udzielone świadczenia osobom i rodzinom korzystającym z pomocy społecznej

FORMY POMOCY	LICZBA OSÓB, KTÓRYM PRYZYNYANO DECYZJĄ ŚWIADCZENIA	LICZBA ŚWIADCZEŃ	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINACH
0	1	2	4	5
RAZEM	842	X	514	1743
ZASIŁKI STAŁE - OGÓŁEM (dotowane)	93	959	89	125
w tym przyznany dla osoby samotnie gospodarującej	70	726	70	70
pozostającej w rodzinie	23	233	19	55
ZASIŁKI OKRESOWE - OGÓŁEM	41	123	40	117
w tym przyznane z powodu : bezrobocia	14	35	14	44
długotrwałej choroby	13	38	13	36
niepełnosprawności	12	47	12	35
SCHRONIENIE	6	1827	6	6
POSILEK	449	51141	196	982
w tym dla: dzieci	448	51071	195	981
UBRANIE	1	1	1	5
USŁUGI OPIEKUŃCZE - OGÓŁEM	27	18840	23	34
ZASIŁKI CELOWE NA POKRYCIE WYDATKÓW POWSTAŁYCH W WYNIKU ZDARZENIA LOSOWEGO	79	79	79	289
SPRAWIENIE POGRZEBU OSOBIE BEZDOMNEJ	1	1	1	1
INNE ZASIŁKI CELOWE I W NATURZE OGÓŁEM	232	X	228	629
w tym: zasiłki specjalne celowe	79	210	78	188
PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE (psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne).	X	X	124	398
INTERWENCJA KRYZYSOWA	X	X	44	162
PRACA SOCJALNA	X	X	702	2250
Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	11	132	11	11

INNE FORMY POMOCY

1. Włączenie 1668 mieszkańców gminy do udziału w realizowanych przez GOPS 10 programach /projektach aktywizujących i integrujących osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.
2. Wypożyczenie 255 osobom sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i wspomagającego osoby niepełnosprawne oraz chore przewlekle.
3. Dostarczenie dla 605 mieszkańców gminy 25 ton produktów spożywczych w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym.
4. Przygotowanie i rozdanie 220 rodzinom paczek świątecznych.
5. Dostarczenie 103 rodzinom odzieży w ramach akcji społ. „Odzież dla potrzebujących”.
6. Pomoc asystenta rodziny skierowana do 12 rodzin niewydolnych wychowawczo, w których przebywało 32 dzieci.
7. Interdyscyplinarna pomoc dla 58 rodzin (116 osób) w ramach procedury NK

Tabela 5. Formy wsparcia udzielone przez GOPS rodzinom niewydolnym w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Forma wsparcia	Liczba rodzin
Pomoc finansowa	32
Pomoc rzeczowa (opał, odzież, obuwie)	1
Dożywianie dzieci w szkole	25
Poradnictwo rodzinne	11
Poradnictwo psychologiczne	10
Poradnictwo pedagogiczne	8
Praca socjalna	67
Interwencja kryzysowa	9
Uczestnictwo w grupach wsparcia	2
Uczestnictwo w szkole dla rodziców	4
Objęcie procedurą niebieskiej karty	17
Objęcie Kontraktem socjalnym	14
Objęcie asystenturą	12
Inne formy wsparcia	
CIS	1
POPŻ	25
paczki świąteczne	24
projekty socjalne	17
Projekt dla bezrobotnych „STER NA ZMIANY”	10

Pomimo wszechstronnych działań na rzecz dziecka i rodziny, jak również prowadzonej pracy socjalnej, asystentury w rodzinach niewydolnych wychowawczo i poradnictwa specjalistycznego, w 2017 r. z terenu gminy Sierakowice umieszczono w pieczy zastępczej 3 dzieci z 1 rodziny w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Ogółem na dzień 31 grudzień 2017 r w pieczy zastępczej przebywało 18 dzieci za które gmina ponosi wydatki.

W roku 2017 wydatki za pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wyniosły 86 745,54 zł., a za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka wyniosły 92 364,82 zł.

VI. ADRESACI PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny w Sierakowicach ukierunkowany jest przede wszystkim na problemy rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych:

- rodzin wielodzietnych,
- rodzin niepełnych,
- małoletnich matek,
- rodzin wychowujących dzieci w wieku 0 - 6 lat, oraz realizujących obowiązek nauki na poziomie szkoły podstawowej,
- rodzin zmagających się z trudnościami wychowywania dzieci w wieku dojrzewania,
- rodzin przeżywających trudności związane ze stanem zdrowia dziecka (np. dzieci chore, niepełnosprawne, nadpobudliwe, z zaburzeniami zachowania),
- rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych i zagrożonych kryzysem, w których występują konflikty, uzależnienia, bezrobocie, ubóstwo i inne negatywne zjawiska zachodzące w rodzinach,
- rodzin dotkniętych przemocą,
- rodzin którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska
- kobiet w ciąży powikłanej i rodzin w obliczu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu.

VII. CELE I ZADANIA

Cel główny

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo -wychowawczych poprzez zintegrowane i spójne działania na rzecz dziecka i rodziny, mające wpływ na wzmocnienie lub odzyskanie zdolności do właściwego wypełniania funkcji rodzicielskich oraz odpowiedniego pełnienia ról społecznych.

Zadania

1. Diagnozowanie środowisk rodzinnych oraz planowanie i organizowanie działań wspierających:

- 1) rozpoznanie problemów występujących w rodzinie,
- 2) określenie, wspólnie z rodziną, podstawowych jej problemów i potrzeb,
- 3) bieżące kontakty pracowników pomocy społecznej z pedagogami szkolnymi,
- 4) przeprowadzenie przez pedagogów szkolnych analizy niepokojących zachowań dzieci i młodzieży podczas pobytu w placówkach oświatowych,
- 5) sporządzenie planu pomocy rodzinie z uwzględnieniem metod bezpośredniej pracy z rodziną,
- 6) zorganizowanie wsparcia rodzinie poprzez zaproszenie do współpracy specjalistów, reprezentantów wszystkich zainteresowanych służb i instytucji,
- 7) zmotywowanie rodziny do współpracy i działań zmierzających do pokonania problemów,
- 8) podejmowanie czynności związanych z realizacją zadań zawartych w planie, przy aktywnym udziale rodziny.

2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny:

- 1) zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom w ramach ustawy o pomocy społecznej, między innymi poprzez przyznawanie zasiłków lub pomocy rzeczowej, w tym zapewnienie dzieciom odzieży, wyposażenia w artykuły szkolne,
- 2) organizacja i finansowanie dożywiania w trakcie nauki w szkole,
- 3) organizacja i finansowanie wypoczynku letniego i zimowego,
- 4) organizowanie dla dzieci, młodzieży i rodzin aktywnych form spędzania czasu wolnego,
- 5) organizowanie akcji charytatywnych dla pozyskiwania środków na pomoc dzieciom i ich rodzinom,
- 6) monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez kontakt i współpracę z podmiotami świadczącymi usługi medyczne.

3. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących, poprzez objęcie rodzin dysfunkcyjnych zintegrowaną, profesjonalną pomocą:

- 1) systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, asystentów rodzin, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną, w tym lekarzy i pielęgniarki świadczące usługi medyczne mieszkańcom, psychologów, kuratorów, pracowników Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.
- 2) prowadzenie konsultacji i poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów oraz udzielanie informacji na temat pomocy świadczonej przez właściwe instytucje rządowe, samorządowe i organizacje pozarządowe,
- 3) prowadzenie specjalistycznego wsparcia rodzinnego, psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego na rzecz rodzin zagrożonych kryzysem oraz terapii i mediacji,
- 4) udzielenie w ramach zintegrowanych działań pracowników pomocy społecznej, służby zdrowia, oświaty, GKRPA i policji szybkiej i skutecznej pomocy osobom/rodzinom doznającym przemocy,
- 5) udzielenie wszechstronnej pomocy wszystkim poszkodowanym w wyniku zdarzeń traumatycznych takich jak: wypadki, katastrofy, nieuleczalna choroba, śmierć bliskiej osoby, a także będących w kryzysach psychospołecznych,
- 6) organizowanie dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji poprzez realizację projektów socjalnych w tym organizowanie grup wsparcia, grup samopomocowych
- 7) organizowanie różnego rodzaju usług dla rodzin z dziećmi, w tym specjalistycznych,
- 8) organizowanie spotkań informacyjnych, porad, szkoleń, konferencji itp., służących doskonaleniu systemu współpracy pomiędzy Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, instytucjami oraz organizacjami zajmującymi się organizowaniem pomocy rodzinom,
- 9) umożliwienie i wspieranie ustawicznego doskonalenia umiejętności zawodowych pracowników instytucji działających na rzecz dziecka, rodziny, poprzez udział w szkoleniach, warsztatach i innych formach edukacyjnych,
- 10) bieżące aktualizowanie informacji między innymi na stronie internetowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sierakowicach w zakresie miejsc i form pomocy osobom i rodzinom będącym w kryzysie,
- 11) programy profilaktyczne i edukacyjne dla dzieci i młodzieży.

4. Udzielanie wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych:

1) praca z rodziną

Podstawowym narzędziem działania na rzecz dziecka jest praca z rodziną. Jest ona ważna w momencie przeżywania przez rodzinę pierwszych trudności, jest niezbędna wówczas, gdy w rodzinie ma miejsce poważny kryzys, zagrażający dobru dziecka.

W wyniku pracy z rodziną powinna ona osiągnąć zdolność prawidłowego funkcjonowania na tyle, aby bezpieczeństwo dzieci nie było zagrożone.

Praca z rodziną powinna być:

- profesjonalna, prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadre;
- możliwie wcześnie podejmowana;
- kompleksowa i obiektywna;
- ukierunkowana na pracę z rodziną i osobami bliskimi dziecku;
- prowadzona na podstawie opracowanego wspólnie z rodziną planu.

Praca z rodziną powinna przybierać różnorodne formy dostosowane do potrzeb, możliwości i okoliczności udzielania pomocy i wsparcia.

W gminie Sierakowice praca z rodziną niewydolną w sprawach opiekuńczo-wychowawczych będzie polegać w szczególności na działaniach profilaktycznych rozumianych jako interdyscyplinarne działania i wsparcie ze strony służb i instytucji pracujących na rzecz dobra dziecka i rodziny. Istotnym wsparciem tych działań będzie praca zespołowa. Obok asystenta rodziny, w zależności od oceny sytuacji rodziny i dziecka, w skład zespołu może wchodzić pracownik socjalny, specjalista pracy z rodziną, psycholog, pedagog, kurator, przedstawiciel służby zdrowia, pedagog szkolny, przedstawiciel organizacji pozarządowej, przedstawiciel policji.

Praca z rodziną niewydolną realizowana przez utworzony w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej Zespół Poradnictwa Specjalistycznego i ds. Asysty Rodzinnej prowadzona będzie w formie poradnictwa, terapii psychologicznej i pedagogicznej rodzin, treningu umiejętności wychowawczych dla rodziców, psychoedukacji, mediacji, konsultacji. Narzędziem wzmocnienia rodziny będzie współpraca pomiędzy rodzinami, wymiana doświadczeń, tworzenie grup wsparcia, doradztwo w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego dla rodziców itp. Poradnictwo i terapia rodzin będą opierać się na diagnozie środowiska rodzinnego i analizie przyczyn kryzysu oraz na diagnozie sytuacji dziecka, jego potrzeb i możliwości. W ramach terapii rodzin będą tworzone wspólnie z rodziną, indywidualne plany terapeutyczne dla rodzin i dzieci, jak również praca będzie odbywać się w ramach grup wsparcia. Terapia rodzin będzie prowadzona z wykorzystaniem najnowszych metod i technik terapeutycznych. Tam, gdzie jest to potrzebne i możliwe, praca z rodziną będzie mogła opierać się o kontrakty rodzinne przy czym, w oparciu o tę i inne metody pracy, praca z rodziną będzie opierać się na świadomym, dobrowolnym podejmowaniu przez rodzinę zobowiązań, a nie ich wymuszaniu. Rodziny niechętne do współpracy będą motywowane do wprowadzania pozytywnych zmian.

Narzędziem służącym efektywnej pomocy rodzinie będzie opracowany przez asystenta rodziny we współpracy z członkami rodziny i w kontakcie z pracownikiem socjalnym, plan pracy z rodziną. Jego realizacja doprowadzi do usunięcia czynników przeszkadzających w osobistym wychowywaniu przez rodzinę własnych dzieci. Plan pracy będzie zawierać propozycje rozwiązywania podstawowych problemów: socjalnych, psychologicznych, wychowawczych, pomoc w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, pomoc w zakresie opieki nad zależnymi członkami rodziny, pomoc w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej itp. Działania te doprowadzą do osiągnięcia przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi wychowywanie dzieci w rodzinie i nie doprowadzi do oddzielenia dzieci od ich rodziców. W przypadku dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej podjęta praca z rodziną naturalną dziecka przygotowuje ją do jak najszybszego powrotu dziecka do niej. Rezultaty wspierania rodziny będą możliwe do osiągnięcia za zgodą i przy aktywnym udziale rodziny objętej pomocą.

2) pomoc w opiece i wychowaniu dziecka przez działania:

- a) placówek wsparcia dziennego;
- b) rodzin wspierających.

Rodziny wychowujące dzieci w wieku szkolnym, a zwłaszcza rodziny, które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w stosunku do swoich dzieci, potrzebują pomocy w zakresie organizowania tym dzieciom czasu wolnego, pokonywania trudności szkolnych, zaburzeń zachowania itp. W związku z tym konieczny jest rozwój różnorodnych środowiskowych form dziennej opieki instytucjonalnej nad dziećmi w wieku szkolnym oraz instytucji wspierających rodziny w wychowaniu i kształceniu dzieci. Rolę tę mogą pełnić placówki wsparcia dziennego oraz rodziny wspierające.

Placówki wsparcia dziennego powinny nie tylko organizować dzieciom czas wolny i pomoc w nauce, ale również wychowawcy w nich zatrudnieni powinni współpracować z rodzicami dziecka, uczyć ich jak rozumieć swoje dziecko, jak je wychowywać, jak współpracować ze szkołą itp.

W pracy z rodziną bardzo ważne jest wsparcie środowiska lokalnego. Istotną rolę odegrać mogą sąsiedzi, rodziny zaprzyjaźnione, rodziny rówieśników dzieci. Celowe jest zbudowanie sieci rodzin chętnych do służenia pomocą systematycznie lub w sposób doraźny, w razie potrzeby. Rodzina w kryzysie będzie mogła wówczas skorzystać, przy wypełnianiu funkcji opiekuńczych, wychowawczych i społecznych, ze wsparcia ze strony innej rodziny ze środowiska lokalnego, tzw. rodziny wspierającej zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Taką rodziną mogłaby stać się rodzina chętna do pomocy, posiadająca odpowiednie predyspozycje osobowościowe i po przejściu krótkiego szkolenia. Rodzina taka pod opieką asystenta rodzinnego, współpracowałaby z rodziną potrzebującą pomocy tj. pomagałaby jej w prowadzeniu gospodarstwa domowego, opiece i wychowaniu dziecka, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Placówki wsparcia dziennego oraz rodziny wspierające uruchamiane będą na terenie Gminy Sierakowice w przypadkach zdiagnozowanej potrzeby przy jednoczesnych możliwościach finansowych gminy.

5. Wsparcie kobiet w ciąży powikłanej i rodzin w obliczu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu.

- 1) zapewnienie dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających rodziny oraz kobiety w ciąży
- 2) zapewnienie świadczeń z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu
- c) poradnictwo w zakresie przewycięzania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka
- d) wsparcie psychologiczne
- e) pomoc prawna, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych

6. Doskonalenie i rozwój współpracy pomiędzy przedstawicielami instytucji, organizacji i społecznością lokalną:

- 1) bieżąca współpraca przedstawicieli placówek oświatowych, policji, służby zdrowia, pomocy społecznej, sądu, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego, organizacji pozarządowych i innych instytucji które mają kontakt z dzieckiem i jego rodziną, w celu wspomaganie rodziny w działaniach na rzecz poprawy jej

sytuacji,

- 2) stała współpraca merytoryczna z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie jednostką realizująca zadanie z zakresu sprawowania pieczy zastępczej,
- 3) wspieranie i propagowanie idei wolontariatu oraz innych form aktywności społecznej sprzyjających rozwijaniu inicjatyw lokalnych w zakresie wsparcia rodziny i dzieci czy postaw charytatywnych w stosunku do osób wymagających pomocy i wsparcia,
- 4) udział w projektach współfinansowanych ze środków pozabudżetowych w tym rządowych, Unii Europejskiej, mających na celu:
 - ochronę poziomu życia rodzin,
 - rozwój wiedzy i umiejętności związanych z opieką i wychowaniem dzieci oraz rozwiązywaniem problemów w rodzinie,
 - rozwój specjalistycznego wsparcia dla rodzin,
 - doskonalenie i rozwój współpracy pomiędzy przedstawicielami instytucji, organizacji pozarządowych, społeczności lokalnej.

7. Monitorowanie sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem oraz monitorowanie funkcjonowania rodzin po zakończeniu bezpośredniej pomocy.

Rodziny zagrożone kryzysem powinny być stale monitorowane przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników służby zdrowia i inne instytucje, które kontaktują się z rodziną, w tym także (w razie potrzeby) przez policję i kuratorów. Każda z instytucji powinna informować Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej o ujawnionych zagrożeniach rodziny objętej jego pomocą. Efektem prawidłowo prowadzonej pracy z rodziną powinno być pozostanie dziecka w rodzinie lub jego powrót do rodziców, jeżeli już zostało umieszczone poza rodziną. Nawet jeżeli praca z rodziną dała pozytywny efekt i rodzina przezwyciężyła kryzys, należy pamiętać, że wypełnianie przez nią funkcji opiekuńczo-wychowawczej powinno być monitorowane, przy czym zakres monitoringu powinien - w miarę coraz bardziej samodzielnego radzenia sobie rodziny z problemami - ograniczać się do dyskretnej obserwacji.

VIII. REALIZACJA PROGRAMU

1. Program realizowany będzie na terenie Gminy Sierakowice w latach 2018-2020.
2. Za koordynowanie działań w ramach Programu odpowiedzialny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sierakowicach.
3. W realizacji programu, w tym: w zakresie inicjowania nowych rozwiązań i podejmowania różnych form i metod rozwiązywania problemów społecznych rodziny, bierze się pod uwagę uczestnictwo wszystkich podmiotów i instytucji działających na terenie gminy.

Kluczową rolę w w/w zakresie przypisuje się:

- pracownikom socjalnym oraz pracownikom Zespołu Poradnictwa Specjalistycznego i ds. Asysty Rodzinnej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- pedagogom szkolnym placówek oświatowych na terenie gminy Sierakowice oraz pracownikom:
 - Komisariatu Policji w Sierakowicach,
 - Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sierakowicach,
 - Zespołu Interdyscyplinarnego,
 - Kaszubskiego Centrum Medycznego w Sierakowicach,
 - Gminnego Ośrodka Kultury w Sierakowicach,
 - Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach,
 - Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach,
 - Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Kartuzach,
 - Stowarzyszenia Pomocy Osobom Niepełnosprawnym Sopot Filii w Sierakowicach,
 - Powiatowego Urzędu Pracy w Kartuzach,

- Sądu Rejonowego w Kartuzach,
 - Zespołów Kuratorskich przy Sądzie Rejonowym w Kartuzach,
 - Urzędu Gminy w Sierakowicach w tym Działu Świadczeń Rodzinnych
 - Ośrodka Rewalidacyjno - Wychowawczego w Szklanej
4. W działaniach profilaktycznych na rzecz rodzin wychowujących dzieci ważną rolę pełnią Parafie i organizacje kościelne oraz organizacje pozarządowe działające na rzecz mieszkańców gminy Sierakowice.

Tak rozumiany program stanowić będzie pełne i kompleksowe ujęcie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

IX. FINANSOWANIE PROGRAMU

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Sierakowice, dotacji z budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskiwanych z innych źródeł.

X. MONITOROWANIE

1. Monitorowanie i ewaluacja odbywać się będą poprzez przedkładanie przez kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w terminie do dnia 31 marca każdego roku Radzie Gminy w Sierakowicach rocznego sprawozdania z realizacji Programu i przedstawienie potrzeb związanych z realizacją zadania.

Ponadto Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sierakowicach zgodnie z wytycznymi Ministra Pracy i Polityki Społecznej i w terminie przez niego ustalonym sporządza sprawozdania rzeczowo - finansowe z zakresu wspierania rodziny i przekazuje je właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem odpowiedniego systemu teleinformatycznego.

2. W procesie monitorowania przewiduje się analizę wskaźników takich jak:

- liczba zdiagnozowanych rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, w tym korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej,
- liczba kobiet którym wypłacono świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu,
- liczba rodzin korzystających z usług asystenta rodziny , w tym na podstawie Ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ilość realizowanych w danym roku planów pracy z rodziną,
- ilość rodzin/osób objętych poradnictwem specjalistycznym,
- ilość rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty,
- liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- liczba dzieci które powróciły z opieki zastępczej do rodziny,
- ilość osób/rodzin uczestniczących w projektach socjalnych w tym w grupach wsparcia,
- liczba ustanowionych rodzin wspierających,
- ilość funkcjonujących placówek wsparcia dziennego.